2007 жыл, 30-чу АВГУСТ, ОРТА КЮН. №№ 166-168 (17817-17819)

ЗАМАН

ГАЗЕТ 1924 ЖЫЛДАН БЕРИ ЧЫГЪАДЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАГЪАСЫ 9 СОМДУ

«Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» бийик профессионал билим берген къырал билим бериу учреждениясы 50-жыллыгъын байрамлауну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини

УКАЗЫ

«Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» бийик профессионал билим берген къырал билим бериу учреждение къуралгъанлы бийлыл 50 жыл болады. Аны бла байламлы **бегим этеме**:

1. «Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» (мындан ары – университет) бийик профессионал билим берген къырал билим бериу учреждениясы 50-жыллыгъына аталгъан байрамгъа хазырланыу эм аны бардырыу жаны бла республикалы къурау комитет къурагъа эм аны къаруумун къабыл этерге.

2. Университетни 50-жыллыгъына хазырланыу эм байрамны бардырыу жаны бла республикалы къурау комитетге буюрулады:

университетни 50-жыллыгъыны байрамына хазырланыу эм аны бардырыу жаны бла этиллик ишлени планын жарашдырыргъа эм къабыл этерге;

толтуруучу властны республикалы органлары бла бирге байрам ишлеге хазырланыуну эм аланы бардырыуну жалчытырга.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Культура эм информация коммуникацияла министерствосу университни 50-жыллыкъ байрамына хазырланыу эм аны бардырыу жаны бла этиллен ишлени республиканы асламлы информация органларында кёргюзтюнюю къураргъа керекди.

4. Къабарты-Малкъар Республиканы Ич ишлени министерствосуна байрам бла байламлы ишле бардырылгъан жерледе жамауат низамны эм къорхъуусузлукъны жалчытыуну мадарларын этерге рекомендация бериледи.

5. Къабарты-Малкъар Республиканы Финансла министерствосуна эм Къабарты-Малкъар Республиканы Билим бериу эм илму министерствосуна университни 50-жыллыкъ байрамына жораланган ишлеге хазырланыугъа эм аланы бардырыугъа 2007 жылгъа Къабарты-Малкъар Республиканы республикалы бюджетини «Билим бериу» деген бёлюмюнден 1 миллион 250 минг сом бёлюрге буюрулады.

6. Бу Указ анга къол салынгган юнден кюнюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти **А. КАНОКОВ.**

Нальчик шахар, 2007 жылда 27-чи августда, № 56-УП.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини 2007 жылда 27-чи августда чыгъарылгъан 56-УП номерли Указы бла къабыл этилгенди

«Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» бийик профессионал билим берген къырал билим бериу учреждение къуралгъанлы 50-жыллыгъына аталгъан ишлеге хазырланыу эм аланы бардырыу жаны бла республикалы къурау комитетни

КЪАУУМУ

Каноков А.Б. – Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти (республикалы къурау комитетни председатели)

Ярин А.В. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели (республикалы къурау комитетни председателини заместители)

Кажаров А.Х. – Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини администрациясыны таматасы (республикалы къурау комитетни председателини заместители)

Бечелов И.Б. – Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентни Председатели (ыразылыгъына кёре)

Бицуев В.Г. – Къабарты-Малкъар Республиканы саулукъ сакълау министри

Бишенов А.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы финансла министри

Дышекова М.Р. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини заместители

Жеруков Б.Х. – Россей Федерацияны Эл мюлк министерствосуну «Къабарты-Малкъар Республиканы биринчи президенти В.М. Коков атлы Къабарты-Малкъар къырал эл мюлк академия» бийик профессионал билим берген федеральный къырал билим бериу учреждениясы ректору, Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутаты (ыразылыгъына кёре)

Карамурзов Б.С. – «Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» бийик профессионал билим берген къырал билим бериу учреждениясы ректору, Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутаты (ыразылыгъына кёре)

Рахайланы А.И.– «Искусстволаны Северо-Кавказ къырал институту» бийик профессионал билим берген федеральный къырал билим бериу учреждениясы ректору (ыразылыгъына кёре)

Суншев А.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы транспорт связь эм жол мюлк министри

Томчак Ю.И. – Къабарты-Малкъар Республиканы ич ишлерини министри (ыразылыгъына кёре)

Тутов З.Н. – Къабарты-Малкъар Республиканы культура эм информация коммуникацияла министри

Уяналаны А.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини советнигги

ФедченкоЛ.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председателини заместители (ыразылыгъына кёре)

Фиров Р.Б. – Къабарты-Малкъар Республиканы курортла эм туризм жаны бла министри

Хамгоков Л.Б. – Нальчик шахар округну администрациясыны башчысыны къуллугъун толтура тургъан (ыразылыгъына кёре)

Шхагапсоев С.Х. – Къабарты-Малкъар Республиканы билим бериу эм илму министри

УСТАЗЛАНЫ АВГУСТ КЕНГЕШЛЕРИ

Элбрус районну устазларыны август кенгешлерине КъМР-ни Парламентини эм районну жер-жерли самоуправлениясыны органларыны депутатлары, эллени администрацияларыны башчылары, предприятиялаными бла организацияланы таматалары къатышхандыла. Анда бюгюнгю болумлада билим бериуню айныгыуну жоллары сюзюлгендиле.

Алгъа барыргъа, жангы жетишимлеге жетерге

Солдан онгнга: Моллаланы Сулейман, Мурачаланы Людмила, Баразби Абазов, Сотталаны Къурман кенгешни кезиюнде.

Районну администрациясыны башчысыны къуллугъун толтура тургъан Сотталаны Къурман кёсини ал сёзюнде районну инновацияланы жолуна тохтагъан билим берген системасы республикада бек игиледен бири болгъанын белгилегенди. Анга тюрлю-тюрлю даржалы конкурслада, къараулада, олимпиадалада устаз коллектини жанындан а районну халкъы, ол санда жаш тёлю да, ыырахат жашау этер ючюн билимин, кючюн, сынауун салыргъа сёз бергенди.

Кенгеште баш докладны районну билим бериу управлениясыны начальниги Моллаланы Сулейман этгенди эмда озгъан окъуу жылны итогларыны эм билим бериую мындан ары айнытыуну жолларыны юсюнден тынгылы хапар айтханды. Андан юч затны айырып энчи белгилерге болукъду. Битеулю билим берген учреждениялада инновация технологияла къыстау сингириледиле. Аладан ючюсю - Тырнауузну экинчи номерли орта школу, лицейи эм «Башланган школ - биринчи номерли сабий сад» окъуу комплекс федеральный сынау майдан деген статусну алгъандыла. Бир къауум шахар эм эл школла проект ишле бла тири кюрешедиле. Районда билим бериую шёндюгюо системасы окъуучулагъа бай билим алыргъа, бийик окъуу юйлеге киргенде къыралны башха регионларыны абитуриентлери бла конкуренция этерге онг береди. Озгъан окъуу жылны итогларына кёре, онбир классны бошагъан 317 окъуучудан отуз бешюси алтын эм кюмюш майдалла бла саугъаланнгандыла.

Битеулю бир къырал экзаменни бериуде да кёрюмдюле аман тюйолдюле. Бешю окъуучу школчуланы Битеуроссей олимпиадаларыны ючюнчю кезиюнде саугъала алгъандыла. «Юность. Наука. Культура» деген онекинчи Россей конференцияда, башха битеуроссей эм республикалы конкурслада, илму конференциялада уллу жетишимле болдурулгъандыла. Билим берген учреждениялачи лицей, гимназия, Тырнауз шахары экинчи номерли эм Терскъол посёлкаты орта школлары КъМР-ни Билим бериу эм илму министерствосу бардыргъан аттестациядан жетишимли ётгендиле. Бийик квалификация категорияны – 56, орта категорияны да 69 педагог алгъандыла.

«Билим бериу» деген миллет проект жашауда бардырылгъаныны хайырындан, районну школлары окъуу кабинетлеге жангы оборудованияла, тёрт автобус алгъандыла. Бир миллион сом грант берилгенден сора лицейде, гимназияда, Баллыы элни орта школунда, сабийлени эм жаш тёлюню чыгъармачылыкъларын айнытыу арада ырысхы-техника базаны кючлендирирге эм устазланы иш усталыкъларын ёздюрюрге уллу онгла ачылгъандыла. Кёнделенде энтта да бир жангы орта школ хайырланыргъа берилсе, районну битеу окъуучулары бир сменде окъуруклудула.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жыйылыуну ача, ол бек алгъа Къабарты-Малкъарда от тюшюуге надзор этиу жаны бла органла жангы окъуу жылгъа 248 орта школдан жаланда 194-сю хазыр болгъанларын билдиргенди. Алагъа комиссия барып тинтгенде уа, 188-си керти да хазыр эдиле. Алтысыны уа алыкъа этиллик ишлери бардыла. Школланы 54-сю уа бир хапар да билдирмегендиле. Алай къалгъан юнлени ичинде ала да тинтиликдиле, деп билдиргенди Мухамедин Хамидбиевич.

Нальчикни школларыны от тюшюге къажау системалары излемлеге келишмейдиле. Аны бла байламлы алагъа ол кемчиликлени тюзетиргe заман тохташдырылгъанды. Ара шахарны биринчи номерли ингирги школу бла Зарагижни орта школу бу жаны бла жиберген кемчиликлери ючюн аланы ишлерине бусагъатда сюдде къарала турады.

Нальчикни экинчи номерли лицейинде да хал аламат болмагъаны ачыкъланнганды. Бу юнледе ол кемчиликлени тюзетиу жаны бла ишлени ала къыстау бардырадыла. Мындагъы онжетинчи эм жыйырма ючюнчю номерли орта школлары ишлери да бир айгъа тохтатылгъанды.

Бу айны жыйырма тёртюсюне дери 248 билим бериу учреждениялада планда эм планда болмагъан тинтиу ишле бардырылгъандыла. Аланы кезиулеринде 250 предписание этилгенди, 242 административ иш ачылгъанды. Бу жумушда директорланы терсликлери да белгили болгъандыла.

Комиссия къарауланы ахырына жетдире турады. Анга сигнализация системаларды, адамланы къутхарыу жаны бла управлениялары ишлемеген эм отдан сакълау мадарла этилмеген учреждениялана ол кемчиликлерин актлагъа жазаргъа буйрукъ берилгенди.

Бу юнледе билим бериу учреждениялары жыйырма алтысында от тюшюуге къажау сигнализацияларны орнатыр ючюн, оналты миллион сом бёлюрге кереклиси белгиленгенди.

ЖАБОЛАНЫ Акитад.

Жыйылыуну

От бла ойнагъан онгмаз

Россей Федерацияны МЧС-ни КъМР-да Баш управлениясында жангы окъуу жылда республиканы школларыны от тюшюуге къажау системалары къуалай ишлегенлерине учреждениялары ол кезиуге хазырлыкъларына жораланнган пресс-конференция бардырылгъанды. Аны Баш управлениясы башчысыны заместители, КъМР-ни от тюшюуге надзор этиу жаны бла тамата къырал инспектору Мухамедин Тенгизов бардыргъанды.

БРИФИНГ

Бир зат да къууанчны мутхузландырмаза

КъМР-ни МВД-сында бу юнледе болгъан брифингде сёз Билимни кюню эм Къабарты-Малкъар кеси ыразылыгъы бла Россейге къошулгъанлы 450-жыллыгъыны къууанчы белгилене туруп, республиканы къорхъуусузлукъну жалчытыу жаны бла къаллай мадарла этилликлерини эм аны кибик 24-чю августдан 11-чи сентябрьге дери кезиуде республиканда терроргулукъ къорхъуу болмаз ючюн энчи комплекс профилактика операция бардырыллгъаныны юсюндюн баргъанды. Аны КъМР-ни МВД-сыны жамауат низамны къурау бёлюмюню начальниги, милицияны полковниги Жапплуланы Юрий, ведомстводан тышында охраналы управлениясыны начальнигини заместители, милицияны полковниги Муаед Пихов, Нальчикде ич ишлени управлениясыны жамауат къорхъуусузлукъну милицияскны начальнигини заместители, милицияны полковниги Хачим Унатлоков, КъМР-ни МВД-сыны ГИБДД-сыны жол-патруль службасыны энчи батальонуну командири, милицияны полковниги Сарбашланы Махмут, КъМР-ни МВД-сыны штабыны оперативный бёлюмюню начальниги, милицияны полковниги Замир Шогенов бардырыгъандыла.

Жаппу луу кесини сёлешиуюнде былай айтханды:

- 1-чи сентябрьде республикада билимни кюню белгиленнген кюн 367 школ эм башха окъуу юйле эшиклерин кенг ачарыкълады. Алада къууанч адамланы кёллерин кётюрюрча къуралыуу эм къорхъуусуз бардырылыр ючюн, милицияны 2500-дан аслам адамы хар школда, бийик окъуу юйде, орамлада, майданнада тынчлыкны сакълауну жалчытырыкъдыла. Бу ишге ич аслареден да кёп адам къатышырыкъды. Битеу школлада ремонт ишле бошалгъандыла, окъуу жыл башланырдан бир кюн алгъа аланы барысыны ичлери, тышлары да тинтилип, къорхъуусуз болур ючюн ала охранагъа алынырыкъдыла. Алада милицияны къуллукъчулары дежурналыкъ этерикдиле.

Андан сора Юрий, 450-жыллыкъ юбилей юч кюнню ичинде бардырыллыгъын белгилей, ол кюнледе милициягъа иш биютюнда кёп боллугъун чертгенди. Башхала да ол халда республикада юбилей, 1-чи сентябрьде Билимни кюню къуралыуну да, жарыкъ да болур ючюн, КъМР-ни МВД-сыны битеу бёлюмлери, службалары кечеюн демей ишлериклеринде айтханды.

Ахырында брифингге къатышханла журналистлени сорууларына жууап бергендиле.

ЛУКЪМАН улу М.

ТАУ ЖАЙЛЫКЪЛАДА

Сютню алыргъа конкуренция уллуду

Тау жайлыкълада кёп эм учуз сют, эт ючюн кюреш биопонлюкде да селейиеей барады. Кыысзылукъ кырдыкны алада да къатдыргъанды, татымлыгъын алгъанды. Аны бла байламлы сют чыгъарыу жаны бла кёрюмдюле да сезонну ал кезиуюнден зсе азайгъандыла. Алай малчыла къолларындан келгенча ишлейдиле, саугъан сютлерин терк окъуна заводлагъа жибередиле.

«Хаймаша» къырал предприятияны тау жайлыкълаларында урунгган малчыла сезон башланнгланы 1550 тонна сют чыгъаргъандыла. Аны асламысын, 300 тоннасын, Хаймашаны жау-биллакъ заводу жарашдыргъанды. Экология жаны бла таза бу продукциядан аны коллективи адыгский, осетинский, кабийский биллакъла, андан сора да, сары жаууакъ этеди.

Биз предприятияда болгъаныбызда, аны мастери Хасан Шогенов завод сутка сайын тёрт тонна сют жарашдыргъанын айтханды. Бери сютню дайым келтиргенле «Соблиров» фермер мюлк, Шогенцуков атлы эм «Нальчик» эл мюлк предприятияладыла. Энчи предпринимательле да ётдюредиле заводха сютлерин.

Андан сора да, таулада саугъан сютню Заюковода орналгъан «Конкурент» агрофирманы сют заводу да алады эм сутгагъа 2,5 тоннаны жарашдырады. Гепчокъа жайлыкъда ишлеген малчыла да келсерини продукцияларын Чегем эм Нальчик шахарланы сют заводларына этилген контрактлагъа тийишлиликде жибередиле. Техника жюрюргe къыйын, промышленность амал бла жарашдырыргъа онг болмагъан жайлыкълада уа малчыла, саугъан сютлеринден кеслери юй бишлакъ, сары жау этип, республиканы базарларында сатадыла.

Башха жылгъа къарагъанда, Къабарты-Малкъарны малчыларыны сатыу рынок жаны бла бийыл проблемалары хазна жокъду. Жайлыкъ кезиу башланнган биринчи кюнледен окъуна сют жарашдырыуу заводланы, хазыр сют продукция алыучуланы араларында уллу конкуренция барады. Ол а таулада саугъан сютню, андан этилген продуктланы качестволарыбийик болгъанына шагъатлыкъ этеди.

Бизни корр.

Биз излеген жол - мамырлыкъ эм келишиулюкдю

Пресс-конференция

Тюнене малкъар халкъны «Алан» жамауат организациясыны Ара советинде, Республикада миллетле аралы келишиулюкню кючлендириу жаны бла «Аланны» ишини эм Къабарты-Малкъарда мамырлыкъны эм тутхучлулукъну сакълауугъа себеплик этиуде борчларыны юсюнден» деген темагъа аталып, асламлы информация органланы келечилери бла пресс-конференция бардырылгъанды. Аны Советни председатели Беппайланы Суфиян эм аны заместителлери Абшалаланы Магомет бла Къазакъланы Юрий бардырыгъандыла.

Солдан онгнга: Абшаланы Магомет, Беппайланы Суфьян, Къазакъланы Юрий.

Соруугъа кириширден алгъа Беппай улу басманы келечилерин республикада бусагъатдагъы жамауат-политика болум бла шагъырейленгендигни эм «Аланны» ишини юсюнден айтханды. Бу пресс-конференцияны мураты, дегенди ол, Къабарты-Малкъарны эм битеу Север Кавказны халкъларыны араларында шуёхлукъну кючлендириу жаны бла «Аланны» ишини юсюнден республикада жашагъанлагъа билдиргендиди. Республикада жамауат-политика болум, саулай алып айтханда, къайгъы этерча тюйолдюю. Айхай да, бардыла социальный, экономика эм башха проблемала. Аланы тамамлауну жоллары Президент Арсен Канокобны Парламентге Посланиясында белгиленнгендиле эм кёп зат этилгенин биз кёрюп турабыз.

Болсада этилген ахшы ишлени кёрюрге сюймегенле бардыла. Арт кезиуде бир-бир адамла малкъар халкъны жарсыуларына властьла эс бурмайдыла, аны оюмуна кьулакъ салмайдыла дегенча хапарланы жайып айланадыла. Кертиди, шёндю малкъар халкъны проблемалары аз тюйолдюле. Оп промышленность эм эл мюлк предприятияланы юлгъанлары, ишсизлени саны кёбейгени бла байламлыды.

Советни председатели малкъар жамауатны тынгысы этип тургъан элле аралы (межселенный) территорияланы вопросуна, сёзсюз, эс бурмай кьоярыкъ тюйюл эди. «Алан», деп белгилегенди ол, кёп кюрешгенди ол иш бла. 2005 жылда КъМР-ни Президентине, Парламентине, Правительствосуна, озгъан жыл а Къыралл Думагъа да къагъыт жазгъанбыз. Андан сора муниципальный къуралыуланы тохташдырылгъан чеклерине жангыдан къаралгъанды, эллени аслымысында элле аралы территорияла деген зат кетерилгенди, бир-бирлеринде уа ала иги кесек къысхартылгъандыла.

«Аланны» бла Старейшиналаны советини аралырында халны сагъыннганын Беппай улу тюз этген сунама. Нек дегенде аны юсюнден соруу болмай къалгъыкъ тюйюл эди. Он айтханга кёре, малкъар халкъны проблемаларын тамамлауда ала башхабашха амалланы хайырланадыла. «Алан» власть органла бла байламлыкъда ишлеуню жолун сайлагъанды. Алагъа къажау туруудан бир тюрлю хайыр чыгъарыкъ тюйюлдю. Митингле бардырыу бла жангыз бир проблеманы да тамамларгъа къолдан келлик тюйюлдю.

Бусагъатда Старейшиналаны советини членлеринден кёпле алгъын власть органлада ишлегендиле, дегенди Беппай улу. Ол заманда «Алан» деген организация жокъ эди. Ала уа келсерини къол къыйынларын сатхан адамларрыбызны ызларындан болуп айланнгандыла. Энди уа, къуллукъларындан кетгенден сора, ёз халкъларын эслерине тюшюргендиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Алгъа барыргъа, жангы жетишимлеге жетерге

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Билим бериу ишде кемчиликлени, жартылыкълары юслеринден айта, докладчы бу затланы белгилегенди. Къартайгъан педагог кадрла кёп бола барадыла – юч жюзге жуукъ устаз школда жыйырма беш жылдан артыкъ заманны ишлейдиле. Бир устазгъа тогъуз окъуучу жетеди, ол а республиканы битеулю орталыкъ кёрюмдюсюнден аздыла. Баллыкъгъа школдан сора бара-бара тамата классларгъа жетгинчи окъуучуланы билим алыуларына качествосу тюшеди. Жылы ашазыкъ бериую болуму да ираз ёлтюрген террористле кимле болгъанларны алыкъса белгилеген тюйюлдю. Аны юсюнден жукъ айталлыкъ тюйюлме.

Ол сёз деструктивный кючле дегенлеге малкъар халкъ къажау сюеталлыкъ тюйюлмюдю деп сорулгъанды журналистледен бири. Беппай улуну жууабы былай болгъанды: малкъарлыла терен оюм эте билген халкъдыла эм провокацияларгъа алдатырыкъ тюйюлдюле. Военкоматланы юслеринден да болмачы хапарла жюрюйдюле. Аланы оюларын Россейни Къорулуу министерствосу этеди. Черек районда военкомат жеринде къаллыкъды. Президент Арсен Каноков кеси къолгъа алгъанды ол вопросну.

- Суфиян Узеирович! Алгъын власть органлада ишлегенле дегенлеригиз кимледиле? Аланы атларын айтыргъа жарамаймыды?

- Бир талай жылны право низамны сакъларгъан органлада ишлеп тургъанла. Ала, баллырына акъыл жыйып, тохтарла деп, алай сунама.

«Алан» малкъар халкъгъа къажау ишлейди эм халкъны кёбюсю да Старейшиналаны совети жанында деген хапарла кенг жайылгъандыла. Сиз не мадарла этесиз аллай хапарланы болмачылыкъларын (ала керти да ётюрюк хапарла эселе) ачыкълар ючюн?

«Алан» кесини Уставына тийишлиликде ишлейди. Элбрус, Чегем, Черек районлада тюбеген ишлеп бардыгъын бошаялмайма. Бийлыкъ мында аламат тирлик жыйгъандыла.

Тамбла уа къартланы экинчи съездлери башланады. Ала колхоз жашауъгъа тюгюл кёз жетдиргенлей, ишге тюзетгенлей турадыла. Бирлерини уа бел бауларында «Инспектор по качеству» деген жазыуну окъуйбуз, кеслерини да уллу сыйлары жюрюйдюю. Энди быллай съездле битеу Россейде да бардырыладыла, музыка тохтамайды, къартлагъа ыразылыкъларын къызыу къарсла бла билдиредиле.

Бюгюн обкомдан Къабарты-Малкъарны юсюнден материалла алгъанма. Белгилисича, колхозла къуралыу, ахшы кёрюмдюле кёргюзтюу бла область алчыланы санландыдады. Жайгъа дери бир окъуучм беллетристикагъа жууукъ очеркле, статьяла да хазырларгъа бюгюлдюле.

... Коммунизге эм алгъа жетерик къыраны кёрюрге ооюгеп, Къабарты-Малкъаргъа барсын».

Басмагъа САРАККУЛАНЫ Асият хазырлагъанды.

БИЛИМ БЕРИУ

ЕГЭ бизни республикада бир къауум жылдан бери сынау халда бардырылады. Аны формалары тюрленеди, контроль этиу да кючленеди. Къаллайды аны магъанасы? Окъуучуларыбызны кёрюмдюлери уа иги не осал жанынамы тюрленедиле? Бу, дагъыда башха сорууларыбызгъа жууап излей, КъМР-ни Билим бериу эм илму министерствосуну департаментини башчысы Жаппуланы Тамарагъа тюбегенбиз.

- Озгъан жыл бла тенглешдиргенде, быйылгъы кёрюмдюле къалайдыла?

- Битеу предметледен да кёрюмдюле быйыл 8-10 баллгъа алашадыла, къарыусуздула дерге боллукъду. Биз аны экзаменни бардырылгъан формасыны ачыкълыгъы бла байламлы этебиз. Кертисин айтханда, ол алай биринчи жылладан да болургъа керек эди. Былайда бир къауум предметлени тенглешдирге кетейик. Быллыр физикадан орта эсеп бла кёрюмдю 54,7 балл эди. Быйыл а 42,4 балгды. Географиядан быллыр 53,75 эсе, быйыл а 43,5 балгды. Немец тилге къарасакъ да, быллыр 44,3 болгъан эсе, быйыл а 34,1 балгды. Кёрюмдюле алашагъа тюшгенлери былайда шарт кёрюнеди. Ышыгъырыкъларыбызда уруу тилден бла биологиягъа кёрюмдюлени санагъа боллукъду.

- Къайсы предметледен, чертип айтыргъа, къарыусуз эдиле?

- Ингилиз тилден. Школну майдаллагъа бошагъан тёрт окъуучу «2» белгиле алгъандыла. Ол асламысында школлада бу предметни окъутуу бек къарыусуз болгъаны бла байламлыды. Эл школлада уа, ингилиз тилден окъутхан устазла жокъ окъуладыла. Биз бусагъатда бу кёрюмдюле былай осал нек болгъанларын тинте тургъабыз. Устазла жокъданмы, огъесе, бар эселе да, ала къарыусуздангмы. Физикадан да иш алайды. Ол бек къыйын предмет болгъанын да эсге алсакъ, быйыл контроль къаты болгъаны себепли, кёрюмдюле андан алашадыла.

- **«Билим бериу» деген милет проектни чеклеринде бизни республикада быйыл бек кёп устаз 100 минг сомлукъ грантлагъа тийиши болгъанлыкъгъа, аланы окъуучуларыны билимлери уа алай сейирлик болмагъанды, баям**.

- Хау, жарсыугъа, хал алайыракъды. Устазланы араларында бардырылгъан конкурсну критерийлеринден бири - аны окъуучуларыны билимлерини качествосу болургъа керек эди. Мени оюмума кёре, ол бек башыды. Биз шёндюо саулайда республикада тюрлю-тюрлю конкурсладан хорлагъан, бек игиге саналгъан 50 школну окъуучуларыны экзаменлени къалай бергенлерин, алчы устазланы окъуучуларыны кёргюзтген билимни да качествосун тинтирге келишгенбиз. Аллай анализ бардырсакъ, хар не да ачыкъ боллукъду.

Ол тинтуилени кёрюмдюлери бла уа сизни кечирек шагъырей этерге деребиз. Ансы, арада жюргген сёзлеге тынгылап, былайды деп къоярге жарамайды. Къайсы устазны да болгъына иги неда аман окъуучан сабийлери. Билим аланы хар бирине да бирча берилип къалмагъанын билебиз.

- Экзаменни бардырыуда жангы технологияла хайырлагъанбызмы?

- Бек иги къуралып бардырылгъандыла. Бир кере да техниканы жанындан чырмаула болмагъандыла. Информация къоркъуусулукъну сакълай, экзаменге окъуучулагъа шагъырей болмагъан устазла салынгандыла. Аны уа магъанасы бек уллу болгъанын артда да кесибиз да ангылагъанбыз.

- Алгъаракъда газетледе да жазылгъан,14-чю номерли орта школну окъуучусуну ишине халатла тюшюрюп, аны белгисин алаша этип чыгъарылгъанды деген дауурлу ишни ахыры уа не бла бошалды? Ол ара шахарда окъуу юйре кирирге сюе эди, мурагына жетгалдымы?

- Аны юсюнден «Газета Юга» жазгъан эди. Нек эсе да, биз алагъа жууап эте, бергенматериалыбызны басмаламай къойгъанбыз. Бу ишни юсюнден айтханда, дауур чыкъгъанден сора, биз да къагъытланы жарашдырып, республиканы прокуратурагъа бергенбиз. Ала бардыргъан тинтиулеге кёре, окъуучуну ишине халатланы аны кесинден сора киши къошмагъанды. Ол алай болмай амалы да жокъ эди. Нек дегенде ол экзаменде жаланда Москвадан келген инспекторла болгъандыла. Алагъа уа ишге неге керек эдиле? Биогюнлюкде ол окъуучу Бауман атлы университетге киргенди. Бу ишни алай бошаллыгъына, бизни жаныбыздан терслик болмагъанына да ишексиз эдик.

- Ингилиз тил бла саулайда хал къалайды?

- Башында чертгенбизча, докюн тюйюлдю. Ол алай нек болгъаны десегиз, КъМКъУ- ну бек дараджалы факультетлеринде алгъын жылладан ингилиз тилни орунуна информатиканы жетишимли берип кирген эселе, быйылдан башлап аллай онг жокъду. Ингилиз тилни кесин бериргге кереклинин кёп окъуучла кеч билгендиле, аны себеплери уа къазыланмагъандыла. Анга кёрюмдюле да шагъатлыкъ этедиле. Сёз ючюн, быллыр орта эсепде 47 балл алгъан эселе, быйыл а 38 балл алгъангдыла.

- Быйыл ачыкъланнган кемчиликлени эсге ала, жангы окъуу жылда, келир жылны экзаменлеринде да нени тюрлендиргерге дейсиз?

- Экзаменлени бардырылыу формаларына ыразыбыз, жаланда республикланы школларында окъутуну качествосу жаны бла иши тинтгенлей тургъабыз. Мени оюмума кёре, аны кёшмей боллукъду.

ТЕМИРКЛАНЫ Асият.

Жыйылгъан сынауну тынгылы тинтирикбиз

Башында чертгенбизча, докюн тюйюлдю. Ол алай нек болгъаны десегиз, КъМКъУ- ну бек дараджалы факультетлеринде алгъын жылладан ингилиз тилни орунуна информатиканы жетишимли берип кирген эселе, быйылдан башлап аллай онг жокъду. Ингилиз тилни кесин бериргге кереклинин кёп окъуучла кеч билгендиле, аны себеплери уа къазыланмагъандыла. Анга кёрюмдюле да шагъатлыкъ этедиле. Сёз ючюн, быллыр орта эсепде 47 балл алгъан эселе, быйыл а 38 балл алгъангдыла.

- Быйыл ачыкъланнган кемчиликлени эсге ала, жангы окъуу жылда, келир жылны экзаменлеринде да нени тюрлендиргерге дейсиз?

- Экзаменлени бардырылыу формаларына ыразыбыз, жаланда республикланы школларында окъутуну качествосу жаны бла иши тинтгенлей тургъабыз. Мени оюмума кёре, аны кёшмей боллукъду.

ТЕМУККУЛАНЫ Асият.

Биз излеген жол – мамырлыкъ эм келишиулюкдю

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Шёндюгю жамауат-политика болумда «Аланны», закондан тышына чыкъмай, республиканы оноучулары бла байламлыкъда ишлегенден башха жолу жокъду, деп чертгилеген Советни председательини сёзюнде.

Журналистлени бир къауум сорууларына тынгылы жууапла берилгендиле. Биринчи сорууу Элбрус района халны юсюнден болгъанды.

Мен ангылагъандан, дегенди Беппай улу, Тырнауузда комбинат тохтагъандан сора кёпле ишсиз къалгъанларыны хатасы жеттенди. Аллай болумну кеслерини муратларын толтруруда хайырланыргъа сюйгенле табылгъандыла. Милиционерле-

Сорууну Эльбрус района халны юсюнден болгъанды.

Мен ангылагъандан, дегенди Беппай улу, Тырнауузда комбинат тохтагъандан сора кёпле ишсиз къалгъанларыны хатасы жеттенди. Аллай болумну кеслерини муратларын толтруруда хайырланыргъа сюйгенле табылгъандыла. Милиционерлени ётморген террористле кимле болгъанларыны алыкъса белгили тюйюлдю. Аны юсюнден жукъ айталлыкъ тюйюлме.

Ол сёз деструктивный кючле дегенлеге малкъар халкъ къажау сюеталлыкъ тюйюлмюдю деп сорулгъанды журналистледен бири. Беппай улуну жууабы былай болгъанды: малкъарлыла терен оюм эте билген халкъдыла эм провокацияларгъа алдатырыкъ тюйюлдюле. Военкоматланы юслеринден да болмачы хапарла жюрюйдюле. Аланы оюларын Россейни Къорулуу министерствосу этеди. Черек районда военкомат жеринде къаллыкъды. Президент Арсен Каноков кеси къолгъа алгъанды ол вопросну.

- Суфиян Узеирович! Алгъын власть органлада ишлегенле дегенлеригиз кимледиле? Аланы атларын айтыргъа жарамаймыды?

- Бир талай жылны право низамны сакъларгъан органлада ишлеп тургъанла. Ала, баллырына акъыл жыйып, тохтарла деп, алай сунама.

«Алан» малкъар халкъгъа къажау ишлейди эм халкъны кёбюсю да Старейшиналаны совети жанында деген хапарла кенг жайылгъандыла. Сиз не мадарла этесиз аллай хапарланы болмачылыкъларын (ала керти да ётюрюк хапарла эселе) ачыкълар ючюн?

«Алан» кесини Уставына тийишлиликде ишлейди. Элбрус, Чегем, Черек районлада тюбеген ишлеп бардырылгъандыла. Адамлагъа ишни керти халын ангылатабыз.

- Халкъ мамыр, ырахат жашау этерге сюеди, - деп сёз къошшанды ол жууапха Къазакъланы Юрий.

- Бу затны эттенбиз деп, бир шарт юлгю келтиригиз деген соруугъа Абшаланы Магомет жууап бергенди.

- Сёз ючюн, малкъар эллеге газ тартыу планында Огъары Малкъар бла Бызыгъны жокъ эдиле. Газификацияны планына ол эллени «Алан» къошдургъанды.

450-жылдыкъ байрамны юсюнден сорууга жууап эте, Беппайланы Суфиян былай айтханды:

- Ол байрамны Къабарты-Малкъар, Къарачай-Черкес эм Адыгея бирге бардырыргъа кереклисини юсюнден Россейни Президентини оноуу бла.

КЪУЛБАЙЛАНЫ Алий.

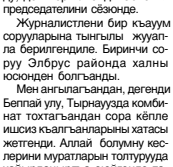

Башха ара шахарла бла тенглешдиргенде, Нальчик иги да жашды, гитчеди. Алай озгъан ёмюрню биринчи жарымында окъуна мында белгили революционерле, искусствону келечилери, жазыучула болгъандыла. Ала бары да Нальчикде оздургъан кюнлерин уллу сюймеклик бла, жылыулукъ бла эсгередиле.

Газет окъуучуланы бу жол юч жазыучуну эсгериулери бла шагъырей этебиз.

«Нальчикни кесини бети, сыйы барды, гитче болса да...»

1925 жылда Шимал Кавказны край комитетини оноуу бла жаш жазыучула А. Фадеевге, А. Бусыгинге эм Г. Кашха Нальчикге, жай юч айны ичинде дача берип, ишлер онгла къуралгъан эдиле. Александр Фадеев ол кезиуде «Разгром» деген романын жаза эди.

Нальчикде жашауыну, ишини юсюнден ол Розалия Землячкагъа былай жазгъанды: «Бир кереклибиз жокъду, ишге бир тюрлю чырмау болмайды. Халыбыз да аман тюйюлдю. Ишибиз алгъа барады, кертди, солугъан да этебиз. Не десек да, бизни ишибиз кесибизни халыбызгъа, эмоцияларыбызгъа, жюрек тебиюбюзге кёре къуралады. Мен повестим бла кюрешеме, андан юзюкленги сен окъугъан эдинг. Кеси да, алгъа умут этгенимча болмай, асыры уллусуна кеттенди (андан айта болурла, аш къанга артына олтурсанг, ашарыгъынг келеди деп). Тил жаныма къарасакъ, жигитлени, аланы къылыкъларын ачыуда да, сёзсюз, алгъа атлам этгенме дерге боллукъду. Аны кесим сезип турама. Мен жаланда ол къадар материалны тап хазырлау бла къыйналама. Бек къаты ишлерге тюшеди...»

Экинчи жыл Фадеев, бирагъы Нальчикге келип, ол дачада «Разгром» деген романы бла андан ары ишлегенди. Къуучч кёлюбюзню кётюрюрча барлыкъды. 1958 жылда Долинскеде жазыучу жашагъан дачада (бусагъатда ол Литература музейди) А. Фадеевге аталгъан къанга тагъылгъанды.

Белгили журналист эм жазыучу Михаил Кольцов а 1932 жылда «Правда» газетни бла «Огонёк» журналны корреспондентлери бла келгенди Нальчикге. Бир жылдан Къабарты-Малкъаргъа аталгъан «Огонёкну» энчи номери чыкъгъанды. Кольцов анда кёп ариу сёз айтады. «Нальчик, сени бла тюбешиу – билмей тургъанлай болуп къалгъан тюбешиудю. Ол башха букъулу станицалагъа ушамайды. Бу провинциялы Георгиевск тюйюлдю, кесин уллу шахарча кёргюзтюрге юкрешген Кисловодскеге да эришмейди. Нальчик, гитче элча, къыйналып юкрешмейди уллу шахаргъа тенг болургъа. Нальчикни кесини бети, сыйы барды, гитче болса да, ара шахаргъа келишген. Аны эм уллу орамы – Кабардинская (алгъа ол Воронцовская эди) – асфальт жоллудуу, жарыкъ чыраклары бла, тюкенлери бла, Москвадача, кёп адамла жюрюйдюле, хар ким иши эте айланадыла.

Шахарда музейде уа битеу Кавказны милтелерини культурасы жыйылгъанчады. Анда затла беш отоулу, алаша юй чокде кючден сыйынып турадыла. Ол экспонатла стайышлисича кёргюзтюлселе, музей бу жерледе эм байгъа буруллукъ юйдю. Музей къуралгъан юй патчахты заманында Нальчикде бек эркиннге эм ариугъа саналгъанды. Анда окъугну таматасы жашагъанды.

Энди Нальчикни ара майданында кёп къатлы юйле ишлене башлагъандыла, культура дворецни, почтаны, телеграфны да кёрлюкбюз. Бир къауум кюнакъ юйню уа тап халгъа келтире турадыла...

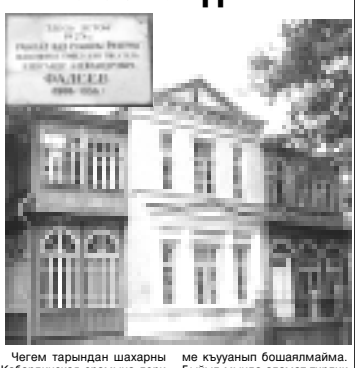

Чегем тарындан шахарны Кабардинская орамына дери атны сыртында алтмыш километрни кёлсенг, мындагъы цивилизациягъа сейир-тамаша этесе, Кременчукдан Парижге жеттенча».

Бу тизгинле бизни Нальчикни озгъан ёмюрню 30-чу жылларына къайтарадыла, шахарыбызны ол замандагъы бетин туура этте.

Ючюнчю жазыучу И. Бабель а битеу республиканы тюрлениулегё, жашауну кётюрюлгенине сейир этеди. Аны эсгериу сёзлери андан багъаладыдыла биогюн. Ол Нальчикде 1933 жылда болгъан эди, республиканы кёп районларына да барлыгъанды.

«Мен Къабарты-Малкъарда жашагъанды ай бла жарым заман ётдю, зауукълу заман. Мындагъы адамла, бола турган ишле да бек сейирледиле. Биогюн малкъар ауузлагъады жолум, андан колхозгъа къайтып, ишлеп башларыкъма. Сора ат сыртында бир талай ариу, тамаша жерлеге барлыкъма...

Алыкъа да Къабарты-Малкъарда - совет областьланы жаухарындама, бери келгенимме кууаныш бошаялмайма. Бийлыкъ мында аламат тирлик жыйгъандыла.

Тамбла уа къартланы экинчи съездлери башланады. Ала колхоз жашауъгъа тюгюл кёз жетдиргенлей, ишге тюзетгенлей турадыла. Бирлерини уа бел бауларында «Инспектор по качеству» деген жазыуну окъуйбуз, кеслерини да уллу сыйлары жюрюйдюю. Энди быллай съездле битеу Россейде да бардырыладыла, музыка тохтамайды, къартлагъа ыразылыкъларын къызыу къарсла бла билдиредиле.

Бюгюн обкомдан Къабарты-Малкъарны юсюнден материалла алгъанма. Белгилисича, колхозла къуралыу, ахшы кёрюмдюле кёргюзтюу бла область алчыланы санландыдады. Жайгъа дери бир окъуучм беллетристикагъа жууукъ очеркле, статьяла да хазырларгъа бюгюлдюле.

... Коммунизге эм алгъа жетерик къыраны кёрюрге ооюгеп, Къабарты-Малкъаргъа барсын».

Басмагъа САРАККУЛАНЫ Асият хазырлагъанды.

Кёрмюч

Хайырлы да, хычыуун да

Бу арт жыллада бизни жашаубузгъа кёп жангылыкъла кийириле барадыла. Аладан бириди электрониканы бла юй жашауда хайырланылгъан техниканы сатыу бла байламлы федеральный проектни сети. Нальчикде ол сетьни «ДОМО» атлы гипермаркети 30-чу августда 17 сагъатда ачыллыкъды (аны адреси Къабарты орам, 157). Алай ол тюкенге келгенле, сатыу-алыудан сора да, мында «Техника искусства» деген ариу сурат кёрмюч бла да шагъырейленирикдиле.

Кёрмючню автору Ляля Кузнецовады. Ол Къазахстанда, Татарстанда, Литвада да ишлегенди, «Вечерняя Казань» газетни фоторепортёру болуп да тургъанды. Аны ишлери Европада бла Америкада кёп кере кёргюзтюлгендиле. Энчи кёрмючлери уа 1990 эм 1991 жыллада Францияда, 1992 жылда уа Германияда Берлинни «Мандала» деген белгили галереясында, 1993 жылда Германияны Констанц, Дагестни сети. Нальчикде ол жыл окъуна Франкфуртда, 1994 жылда биягъы Берлинде болгъандыла.

1998 жылда уа Португалияны Коимбре шахарында Халкъла аралы фотофестивальгъа къатышханды. Алайды да, Ляля Кузнецованы бу ишде уллу сынауу барды. Нальчикге ачылгъан «ДОМО» гипермаркетде бу жол аны «Техника искусства» атлы кёрмючюнде ол керамикадан этилген затланы кёргюзтеди. Керамика производство уа Риштан шахарда (Фергананы ёзениндеди ол) аягъы юсюне салынгандыла, устала ишлеринде ата-бабаларыбызны бирдагъы амалланы да хайырланадыла.

Риштанны усталары этген керамика изделиялда Парижде Битеудуния кёрмючюде да уллу жетишим бла кёргюзтюл генди. ССС-ни заманында Битеусоюз, Битеуроссей кёрмючледе аланы ишлери хар заманда да айырмалы эдиле. Аны кёк тюрсюнлю керамикасы сотгъан ёмюрледе Фергананы, Самаркандны, Ташкентни, Бухараны эм башха уллу шахарланы базарларында сатылгъандыла. Бюгюнлюкде ол керамика изделияланы нальчикчилле гипермаркетде болгъан сурататда кёрлюкдюле.

Шёндюгю тюкенлени бла бир 10-15 жыл алгъа болгъанланы уллу башхалыкълары бардыбыз. Бюгюнлюкде, тюкенде сатыу-алыу этгенден сора да, хакъсыз сурат кёрмючге къарагъса боллукъду, ариу затланы кёрюп, эстетика заукълукъ сынагъса, солургъа да. Каказ регионну «ДОМО» сатыу-алыу сетини региональный директору Евгений Мехоношин быллай затны кёрмючню бизде къургъа да андан таукелленнгенди. Россейде бу кёрмюч Къазанда, Уфада, Стерлитамакда болгъанды, энди уа Нальчикге келеди.

Алайды да, 30-чу августда 17 сагъатда «ДОМО» гипермаркетни мекямында (Къабарты орам, 157) «Техника искусства» кёрмючге чакъырабыз.

БИТТИРЛАНЫ Аминат.

ТЕАТР

Кезиулю сезон башланды

Къулийланы Къайсынны 90-жыллыгъы белгиленирикди. Поэтни атын жюрюттен театр, анга атап, оюн салыргъа борчлу окъунады. Алайлыгъын эсге алып, коллективде бир ненча чыгъарманы окъуп, сюзюп, Къулийланы Элизатны «Жашау - ёрлеудю» деген пьесасын къабыл кёргендиле. Автор айтханга кёре, ол анда Къайсынны жашаууында болгъан ишлени, поэтни назмуларын да хайырланнгандыла. Ол пьесада Къулий улуну жашау, чыгъармачылыкъ жолун, терен адамлыгъын да кёргюзтюрге юкрешгенди.

Бизни корр.

Белгилисича, ноябрь айда Къулийланы Къайсынны 90-жыллыгъы белгиленирикди. Поэтни атын жюрюттен театр, анга атап, оюн салыргъа борчлу окъунады. Алайлыгъын эсге алып, коллективде бир ненча чыгъарманы окъуп, сюзюп, Къулийланы Элизатны «Жашау - ёрлеудю» деген пьесасын къабыл кёргендиле. Автор айтханга кёре, ол анда Къайсынны жашаууында болгъан ишлени, поэтни назмуларын да хайырланнгандыла. Ол пьесада Къулий улуну жашау, чыгъармачылыкъ жолун, терен адамлыгъын да кёргюзтюрге юкрешгенди.

Бизни корр.

Редакциягъа письмо

Ариу сёзюо жюрекге дарманды

Дунияда профессияла кёпдюле, аланы хар бири да кесларини магъаналылыкъларына кёре сыйлыдыла, огъурлулукъгъа къуллукъ этедиле. Алай аланы арасында айырыпы белгилерча устаныкъгъа мен медицина сестраны ишин санар эдим. Ол кёзге алай бек да кёрюнмейди, дараджасы да артыкъ бийикдеди деп айтырча тюйюлдю. Болсада, саусузгъа багъыуда уа кыйынды уллуду.

Мен бюгюн газет окъуучуланы аллай медсестра Холаланы Жибирилни кызысы Ларисаа бла таныштырыргъа деп къолума къалам алгъанма. Ол 1987 жылда Нальчикде медицина училищеин бошагъанлай, Долинскеде курорт поликлиникада ишлеп башлагъанды. Биринчи кюнледен окъуна процедура медсестраны эм терк болушлукъ берген фельдшерли борчларын бет жарыкълы толтургъанды.

Бир жерде таймай 16 жылны ишлегенден сора аны Калмыков атлы санаторийге кёчюргендиле. Анда да сау 13 жылны ичинде кёп салыпп кюрешеди.

Анча жылны урунгган къызыны урунуу китапчыгъында жангыз эки жазыу барды: ишге алынды, башха жерге кёчюрюлдю. Баям, ол шарт адамны сайлагъан усталыгъына кертичилигини, адамлыкъ даражасыны баш ышаны болур. Аны бла бирге уа Ларисаны саусузланы, солугъанланы жюреклерине жол таба билгенин энчи белгилерге сюеме.

Мен а бу сюйдюмлю, ариу халлы къыз бла биринчи кере 2003 жылда Калмыков атлы санаторийде таныщханма. Былайлай тауушлыкъ адамла бла шагъырей болуу манга хар заманда да бек къыйынду. Арада тёрт жыл озуп, мен кёлюме ушагъан адепли къызгъа жангыдан тюбегенме. Аны юсюнде энди бир билмеген кёп ири къылыкълары манга туура болгъандыла.

Санаторийге жыл саннары, адеп-къылыкълары, излемлери бирге ушамагъан кёп тюрлю адам келеди. Ларисаланы хар бири бла ариу халда сёлешир, къылындан не иги зат келсе, аны этер. Къалайда кимге болушлукъ керек болса, алайгъа терк тарбылыр. Аны ючюндю санаторийде ишлегенле, солургъа келгенле да аны атын улуу хурмет бла айтханлар.

Урунуу жолунда ол кёп керек саугъаланнганды, махтаугъа тийишли болгъанды. Алай анга саусузланы, солургъа келгенлени ыразылыкъларындан уллу къуугъу жокъду.

Мен, Ларисача, къызларыбыз бла ёхтемленеме. Ала жаланда кеслерини атларын иги бла айтдырып къоймайдыла, адамлыкъларыбыз бла миллетибизге намыс чакъырадыла.

Энди уа Ларисаны ёсдюрген атагъа бла анагъа ыспас сёзюмю айтырыкъ эдим. Холаланы Жибирил бла Анаханы Мариям да аламат ариу къылыкълы, иш кёллю, намыслы, адамлыкъны сыйлай билген кызы ёсдюргендиле. Ёмюрлери узакъ болсун, Ларисаны насыбына къууана жашасынла.

АХМАТЛАНЫМариям.

Жол-патруль служба

Бир ыйыкъда

20-чы августдан 26-чы августха дери кезиуде республиканы жеринде 12 авария болгъанды. Алада бир адам ёлгенди,12 адам къыяу тапханды.

Аварияланы кёбюсю адамланы автомашиналы тюплерине тюшюулери, жолда жюрююю жорукъларына бузукълукъ этиую, автомашиналаны бир бирлери бла къагъышыулары бла байламлыды.

24-чю августда эрттенликде сагъат онбиреден озуп ВАЗ-21053 автомашинаны водители, «Автоваз» такси, Нальчикге Гагарин атлы орам бла келе, 179-чу номерли юйню къатында жол службаны адамын басдыргъанды. Ол, ауур жаралы болуп, больницагъа тюшгенди. Ёмюрлери узакъ болсун, Ларисаны насыбына къууана жашасынла.

Ыйыкъны ичинде розыскда болгъан бир къырал регистрация белги, водитель удостоверение, транспортха регистрация этилгенини юсюнден шагъатлыкъ къагъыт табылгъандыла эм сыйлырылгъандыла. Невинномысск шахарда жашагъан, уруучлукъ этип, право низамны сакълагъучу органладан къачып айлана эди да, ол да къолгъа тюшгенди.

Прохладный шахарда жолпатруль службаны инспекторлары ВАЗ-21063 автомашинаны урлагъанларына ишекликде ол жерли эки адамны тутхандыла.

26-чы августда тюш ууахты-да Прохладна районда Лесной посёлкада акъылбалыкъ болмагъан жашны автомашина басханды. Водитель алайдан къачып кеттенди. Болсада, излеу ишге терк бардырылгъанлары себепли, амалыкъчы къолгъа тюшгенди. Оллрохладначы 29-жылдыкъ адамды.

О.ТКАЧЕНКО,
КъМР-ни МВД-сыны УГИБДД-сыны пресс-службасыны таматасы.

Табыш

Сабийлик

Бу кюнледе Нальчикде спецавтохозяйствону ишчилери, автомашинадан багуш къотара тургъанлай, хуржун тапхандыла. Аны ичинде уа, ич ишлени органлары оюм этгенниге кёре «учебная» деген жазыуу бла Ф-1 гранат болгъанды.

Ишчиле ол юйреницулеге хайырланыучу оюнчакъ зат сунуп, аны бир бирлерине атып, безирен, ойнай кеттендиле да, сампалын тартып юзгендиле. Ол кезиуде уа гранат атылгъанды.

Алайдагъыладан юч адам жаралы болгъанды. Бусагъатда бу къоркъуучу зат кюйдан чыкъгъанын, кимники болгъанын билир ючюн, оперативный-излеу ишле бардырыладыла.

Къарала тургъан версиядан бирине кёре, ким эсе да, законсуз затын алгъан гранатындан къутулур муратда, аны багушда букъдургъанды. Гранатны тапханлай, аны бла оюнай тургъанлай, бир жанына салып, ич ишлени органларына бидирселе эди, киши ачымасы хакъды.

Нальчик шахарны прокуратурасында оз шартха кёре уголовный иш ачаргъа кереклиси айтылгъанды.

КъМР-ни МВД-сыны пресс-службасы.